

Законом України «Про безоплатну правову допомогу», або залучити адвоката самостійно [6].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що ряд заходів щодо забезпечення безпеки такої особи також передбачено у КПК України, але без прив'язки до категорії осіб, які нами розглядаються. Тобто викривачі як особи, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції можуть виступати у якості свідка по справі кримінального провадження, чи особи, яка співпрацює зі слідством (уклала угоду про визнання винуватості).

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. // Відомості Верховної Ради України, 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

3. Про запобігання корупції від 14 жовтня 2014 року // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 46, ст. 2047 від 14 жовтня 2014 року № 1700-УІІ.

4. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 11, ст. 51).

5. «Про затвердження методичних рекомендацій щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію» Рішення НАЗК України № 286 від 06.07.2017 року.

6. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції від 17.10.2019 року.

Топчій Віталій Васильович,

прокурор обласної прокуратури в Київській області, кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

У кримінології під загальносоціальними заходами запобігання злочинам розуміють комплекс перспективних соціально-економічних і культурно-виховних заходів, спрямованих на подальший розвиток і вдосконалення суспільних відносин і усунення або нейтралізацію разом з тим причин та умов злочинності [1, с. 143]. Як у зв'язку з цим зауважив О. М. Джу́жа, даний рівень запобігання злочинам характерний тим, що його складові є невід'ємною частиною соціально-економічного розвитку, поліпшення морально-психічної і духовної сфер суспільства [2, с. 53-54]. При цьому, на переконання В. В. Голіни, основними цілями зазначеного запобіжного напрямку є подолання або обмеження криміногенно небезпечних протиріч у суспільстві,

поступове викорінення відомих ще з біблійських часів негативних явищ, створених політичними, економічними, психологічними, ідеологічними та іншими чинниками виникнення кримінального потенціалу в суспільстві [3, с. 19].

Центральним органом, що регулює функціонування інтелектуальної власності в глобальному контексті є Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). І. Дахно виділяє наступні функції Всесвітньої організації інтелектуальної власності: - сприяє укладенню нових міжнародних договорів та удосконаленню національного законодавства; - надає технічну допомогу країнам, що розвиваються; - збирає й поширює інформацію; - забезпечує роботу служб, що спрощують одержання охорони винаходів, знаків і промислових зразків, коли відповідна охорона отримується у кількох країнах; - сприяє розвитку інших видів адміністративного співробітництва між державами-членами [4, с. 163]. Значно ширший перелік подають у своїй монографії «Інтелектуальна власність: креатини метафізичного пошуку» В.Базилевич та В.Пльн. На їх думку, Всесвітня організація інтелектуальної власності: - сприяє підвищенню ефективності охорони права інтелектуальної власності шляхом розвитку міжнародного співробітництва у цій сфері; - розробляє правові норми та надає відповідні рекомендації щодо регламентації та здійснення розробки типових законів щодо врегулювання відносин інтелектуальної власності на національному та міжнародному рівнях; - є міжнародним центром обміну інформацією у сфері інтелектуальної власності, надає навчальну та техніко-юридичну допомогу країнам; - визначає міжнародні стандарти в галузі інтелектуальної власності, знання яких є обов'язковим для спеціалістів, що працюють у цій сфері; - здійснює реєстрацію об'єктів права промислової власності та їх подальшу охорону; - організовує дослідження глобальних проблем у сфері інтелектуальної власності; - сприяє врегулюванню суперечок в галузі інтелектуальної власності між суб'єктами приватного права; - здійснює діяльність, спрямовану на гармонізацію національного законодавства та процедур у сфері інтелектуальної власності [5, с. 569-570]. Всесвітня організація інтелектуальної власності поєднує у собі не лише функції охоронного характеру, але також і нормативно-правові, консультативні та реєстраційні. Міжнародний режим охорони об'єктів авторського права і суміжних прав, за ствердженням В.Потехіної, визначається Бернською Конвенцією про охорону літературних і художніх творів 1886 р.; Римською Конвенцією з охорони інтересів виконавців, виробників фонограм та органів мовлення 1961 р.; Женевською Конвенцією про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення та іншими міжнародними документами [3, с. 55]. У свою чергу охорона промислової власності регулюється наступними міжнародними угодами: Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків 1891 р.; Ніщцька угода про міжнародну сертифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків 1957 р.; Паризька Конвенція про охорону промислової власності 1883 р. Дамо коротку характеристику

кожної з них: 1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 р. стала однією з перших конвенцій даної сфери, а відтак - основою для створення Бернського союзу. В основі даної Конвенції стоїть принцип територіальності. Також вона містить ряд стандартів з охорони авторських прав. І. Дахно систематизував їх наступним чином: - охорона моральних (немайнових) прав авторів; - чинність авторських прав впродовж всього життя відповідних авторів та 50-ти років після їх смерті; - заборона на виконання будь-яких формальностей для набуття авторських прав; - ряд положень, що стосуються охорони авторських прав у країнах, що розвиваються [4, с. 155-156]. Як бачимо, Бернська конвенція пріоритетом ставить права втора перед правами держави. Саме з цієї причини ряд країн досить довгий період часу не приєднувалися до неї (США та країни СРСР). Україна стала учасником Бернської конвенції у 1995 році. Римська конвенція з охорони інтересів виконавців, виробників фонограм та органів мовлення 1961 р. Дана Конвенція базується на особливому принципі - принципі «національного режиму», тобто надання іноземним суб'єктам тих же прав, що і національним громадянам країн- учасниць. В.Базилевич та В.Ільїн наголошують, що для того, щоб приєднатися до Римської Конвенції, держава повинна бути членом не лише ООН, а й Бернського союзу або Всесвітньої конвенції з авторського права, оскільки за відсутності дієвої системи захисту авторського права, охорона суміжних прав не може вважатися ефективною [5, с. 586]. Україна є учасником Римської конвенції з 2001 року. Женевська Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення 1971 р. Вона є інструментом для охорони виробників фонограм у тих країнах, законодавство яких не визнає копірайтоспроможності звукозаписів [6, с. 194]. Україна приєдналася до Женевської конвенції у 1999 році. До вище зазначених угод у галузі охорони авторського та суміжних з ним прав доречно також додати і Всесвітню (Женевську) конвенцію про авторське право 1952 р. Вона побудована на засадах територіальності, а також вона передбачає перелік майнових та немайнових прав. Даною конвенцією встановлено знак охорони авторського права шляхом зображення символу ©. Ще одну групу об'єктів інтелектуальної власності становлять результати творчої діяльності у науковотехнічній сфері, які ми ще називасмо об'єктами промислової власності.. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків 1891 р., згідно якої, як стверджують В. Коссак та І. Якубівський, країною походження товарного знака вважається країна, де заявник має промислове або торгівельне підприємство [6, с. 191]. Терміном міжнародної реєстрації знаків для товарів та послуг вважається термін у двадцять років. Згідно даної угоди реєстрація знаків для товарів та послуг має статус «міжнародної», оскільки кожна реєстрація має чинність у декількох країнах, а тому і у всіх державах-учасниках. Україна є учасником Мадридської угоди з 2000 року. Ніщцька угода про міжнародну сертифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків 1957 р. Дана класифікація використовується

відповідно до Мадридської угоди і містить 34 класи товарів і 8 класів послуг. Україна є учасником угоди з 2000 року. Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. Промислова власність в контексті Паризької конвенції розуміється в широкому сенсі і поширюється не тільки на промисловість і торгівлю, а і на сільськогосподарське виробництво і добувну промисловість, всі продукти промислового або природного походження [6, с. 189]. Водночас держави-учасниці можуть укладати між собою окремі договори, але вони не повинні суперечити Паризькій конвенції. Основою функціонування конвенції є принцип «національного» режиму. В.Базилевич та В.Ільїн дотримуються позиції, що Паризька конвенція започаткувала інтернаціоналізацію правової охорони промислової власності [5, с. 576]. Україна приєдналася до Паризької конвенції ще у складі СРСР у 1965 році, а у 1997 р. членство було перезатверджено на території незалежної держави. Якщо розглядати вітчизняний інституційний контекст інтелектуальної власності, то з огляду на вступ України до Світової організації торгівлі, виникає необхідність ефективного захисту інтелектуальної власності, створення відповідних організаційних елементів, які б могли забезпечити реалізацію норм та запровадження стандартів інтелектуальної власності у національній системі. Державна служба інтелектуальної власності України була утворена при Міністерстві освіти і науки України шляхом реорганізації створеного у 2000 році Державного департаменту інтелектуальної власності. Основними функціями служби є: - розробка та впровадження інформаційних технологій проведення експертизи; - вдосконалення патентно-інформаційного забезпечення; - вдосконалення захисту об'єктів інтелектуальної власності; - реєстрація заявок та видача охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності; - сприяння приєднанню України до міжнародних угод у сфері інтелектуальної власності; - внесення пропозицій на шляху вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності; - створення відкритого доступу громадян до Довідково-інформаційних систем тощо [7]. Починаючи із дня свого створення, Державна служба інтелектуальної власності розпочала реалізацію завдань у напрямку переходу України до ринкової економіки, а також гармонізацію національного законодавства із міжнародними стандартами на шляху інтеграції до Світової організації торгівлі та Європейського союзу. Якщо розглядати досягнення України за період існування Державної служби інтелектуальної власності та її прямого попередника - Державного департаменту інтелектуальної власності, то можна виділити наступні з них: - розробка та затвердження законодавчої бази у сфері інтелектуальної власності. Приведення її у відповідність із умовами Угоди ТРІПС, що є головною угодою СОТ; - приєднання України до Міжнародних угод у сфері інтелектуальної власності: Газької угоди про міжнародну реєстрацію промислових знаків, Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про патентне право, Ніщцької угоди про міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації

знаків, Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, Римської конвенції з охорони інтересів виконавців, виробників фонограм та органів мовлення та інших; - укладення та ратифікація більше ста багатосторонніх, двосторонніх та міжвідомчих угод. Підсумовуючи наведені дані про Державну службу інтелектуальної власності, автор хоче наголосити, що її діяльність направлена як в нормативно - правовому напрямку, що характеризується ратифікацією відповідних законодавчих актів, укладанням угод, приєднанням до міжнародних угод та конвенцій, так і в економічному напрямку, що проявляється через реєстрацію об'єктів інтелектуальної власності, видачу охоронних документів та оцінку матеріальних прав інтелектуальної власності. Ще одним інститутом в галузі інтелектуальної власності, що заслуговує уваги, є Державне підприємство «Український інститут промислової власності» (Укрпатент) [8]. Даний орган управління Міністерства освіти і науки України є єдиним в країні, що проводить експертизу заявок на об'єкти промислової власності (корисні моделі, промислові зразки, винаходи, знаки для товарів та послуг, топографії інтегральних мікросхем) на відповідних умовах надання правової охорони, виносить рішення щодо видачі охоронних документів. Головною метою діяльності Інституту є перевірка на засадах науковості заявок на об'єкти промислової власності на відповідність умовам надання правової охорони, забезпечення роботи Державних реєстрів, передбачених чинним законодавством, проведення науково-дослідних робіт тощо.

Список використаних джерел

1. Кримінологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2014. 440 с.
2. Кримінологія: навч. посіб. / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Колб та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи. Київ: Атіка, 2009. 312 с.
3. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
4. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. 2 вид., перероб. і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 278 с.
5. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку: монографія / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. Київ: Знання, 2008. 687 с.
6. Косак В. М., Якубівський І. Є. Право інтелектуальної власності: підручник / Київ: Істина, 2007. 206 с.
7. Статут Державного підприємства «Український інститут промислової власності»: / Укрпатент. іКБ: <http://www.ukrpatent.org/ua/statut.html>.
8. Електронний ресурс. иЯб: http://www.economy.nayka.com.ua/pai/10_2015/75.pai.